

คุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์
THE SEVEN SAPPURISA-DHAMMAS ORIENTED CHARACTERISTICS
OF PHRAPARIYATTI-DHAMMA SCHOOL ADMINISTRATORS,
GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, UNDER THE NATIONAL
OFFICE OF BUDDHISM, KALASIN PROVINCE

พระพัฒน์มงคลชัย อติธมโม (ถานะ)¹,

สุนทร สายคำ² และ ประจิตร มหาหิง³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Phra Phatthanamongkhonchai Atidhmoml (Thana)¹,

Sunthon Saikham² and Prachit Mahahing³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand^{1,2,3}

Corresponding Author, E-mail: dinokalasin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Research

* ได้รับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2563; แก้ไขบทความ: 18 มิถุนายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2563

Received: February 5, 2019; Revised: June 18 2020; Accepted: June 23, 2020

Methods) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำผลการวิจัยทั้ง 2 วิธี มาสังเคราะห์ (Synthetical Andysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะมีการปฏิบัติระดับมาก คือ คุณลักษณะตามหลักปุคคลัตถุตาของผู้บริหาร และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ คุณลักษณะตามหลักกาลัตถุตาของผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะแนวทางคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร พบว่า

- 1) คุณลักษณะตามหลักธัมมัตถุตาของผู้บริหาร การบริหารงานด้วยความโปร่งใส ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาทุกๆ เรื่อง
- 2) คุณลักษณะตามหลักอรรถัตถุตาของผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาควรรู้จัก จุดด้อย- จุดแข็ง มาวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
- 3) คุณลักษณะตามหลักอรรถัตถุตาของผู้บริหาร การบริหารอาจจะมีการปรับเชิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาในเรื่องทุกด้านต่างๆ เพื่อจะได้ความรู้นำมาพัฒนาตนเองพร้อมได้แนวคิดใหม่ๆ
- 4) คุณลักษณะตามหลักมัตถุตาของผู้บริหาร การทำงานของทางโรงเรียนทุกๆ ด้าน ต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไปแบบต่อเนื่อง
- 5) คุณลักษณะตามหลักกาลัตถุตาของผู้บริหาร รู้จักคุณค่าของเรื่องเวลาที่ผ่านมามาว่าได้ใช้อย่างคุ้มค่าพร้อมให้มีประโยชน์ถูกต้องตรงกับกาลเทศะเหมาะสม
- 6) คุณลักษณะตามหลักปริสัตถุตาของผู้บริหาร ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นแบบธรรมภิบาลควบคู่ และ
- 7) คุณลักษณะตามหลักปุคคลปโรปรัตถุตาของผู้บริหาร มีการจัดพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอยู่ภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม สนับสนุนเพิ่มศักยภาพ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร; สัปปุริสธรรม 7; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The Purposes of this research were: 1) to study The characteristics according to the seven sappurisa-dhamma (Qualities of a good man, virtues of a gentleman) of the Phrapariyatti-dhamma school administrators, General

education department, under The National Office of Buddhism, Kalasin province; 2) to study the suggestions of the characteristics according to the principle of the Seven Sappurisa-dhamma of the administrators. This study was carried out by means of mixed research methods used to acquire the data from school administrators and teachers at the phrapariyatti-dhamma schools. The Quantitative Research Method was used in collecting data from sample Groups and the Qualitative Research was used to collect the data from key informants (Target Groups). The data were analyzed by using statistical methods and descriptive analysis. The Quantitative Results of the research were summarized and synthesized with the qualitative results by the synthetic analysis.

The research results were as follows:

1) The Characteristic According to the principle of puggalaññutā (Knowing the individual; knowing the different Individuals) was rated at a high level of practice; while, that of Kālaññutā (Knowing the proper time; knowing how to choose and keep time) was in the least.

2) The Suggestions of the characteristics according to the Seven Sappurisa-dhamma of the executives found that 1) The Characteristics according to the dhammaññutā (Knowing the Law) of the Executives (or knowing the duties) rely on the administration with transparency, acceptance of the opinions of every subordinate; 2) Characteristics According to the atthaññutā (Knowing the Meaning; knowing the purpose) of the executive (or knowing the result) are that the supervisor should analyze the weaknesses - strengths to suit the condition of the phrapariyatti schools; 3) the Characteristics According to attaññutā (Knowing Oneself) is that management may be adjusted to exchange Ideas from subordinates in all areas in order to gain knowledge and develop oneself, along with new Ideas; 4) The Characteristics According to mattaññutā (Moderation) of the executives is that the work of the Buddhist School in every aspect must be done gradually because there is a small budget

and the schools must work according to the ongoing project plan appropriately; 5) The Characteristics According to the Kālaññutā of the executives (Knowing the time) is to know the value of past time that it is worthwhile and its benefits that are matched with the appropriate timeliness; 6) The Characteristics According to the parisaññatā of the executive's eye (Knowing the Community) relay on the cooperation with the community to organize teaching and learning in accordance with the education, culture and local tradition with good governance; and 7) The Characteristics According to the puggalaññutā (Knowing Individual) refers to the development of educational personnel within the schools to increase their potential increase resulting in high effectiveness of learners.

Keywords: Characteristics Of Administrator; Seven Sappurisa-Dhammas; Phrapariyatti-Dhamma School

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูรณวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2562 มาตรา 12 คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ (7) กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงาน บุคคลสำหรับผู้ปฏิบัติงานตามมาตรา 18 เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราค่าจ้าง เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินวิทยฐานะ เงินค่าตอบแทน ค่าจ้างสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น การสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา การพ้นจากตำแหน่งการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์ และการลงโทษ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการ กำหนดเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินวิทยฐานะ เงินค่าตอบแทน ค่าจ้าง สวัสดิการและ สิทธิประโยชน์อื่น

สภาพและปัญหาของระบบการศึกษาไทยไม่ได้เกิดจากการขาดทรัพยากร แต่เป็น ปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือการใช้ทรัพยากรมากแต่ผลสัมฤทธิ์

ต่ำดังที่ข้อมูลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา งบประมาณกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มมากขึ้นกว่า 2 เท่า และไม่น้อยกว่าประเทศไทยในภูมิภาคเอเชีย ขณะที่มียารายได้ต่อเดือนของครูผู้สอนที่มีวุฒิ การศึกษาปริญญาตรี จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หลังปัญหาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้อง เริ่มต้นด้วยวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนก่อนเป็นอันดับแรก เพราะนั่นคือการกำหนดทิศทางเป็นการ วางเป้าหมายในอนาคต สภาพการทำงานของทุกองค์กรในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาค ราชการ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนส่วนใหญ่กำลังปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานให้ทันพร้อมเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ เปลี่ยนเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่สำคัญสามารถ ส่งผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบต่อองค์กรต่อความมั่นคงของบุคคลากรในองค์กร ฉะนั้นผู้บริหารขององค์กรในทุกระดับจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันกับความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรม และทักษะความสามารถในบทบาทการ เป็นผู้บริหาร

สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้อง ได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพ และการจัด การศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับ จากสังคมในวงกว้างความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และ ยังขาดความชัดเจนไม่มีการพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาใน บริบทพื้นที่นั้นๆ เพื่อสร้างศาสนทายาทและดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนใน พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมตามแนวคิดทฤษฎี พฤติกรรมคุณลักษณะของผู้บริหารสร้างความเปลี่ยนแปลงตามทัศนะของ BassB.M. and AvolioB.J พร้อมกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 เพื่อนำมาเสนอรูปแบบที่มีความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มีการ เปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทาง "คุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์" โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) ทำการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กล่าวคือกลุ่มเป้าหมายมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเชิงพรรณนาวิธี (Descriptive Analysis) แล้วผลการวิจัยเชิงปริมาณที่สรุปแล้วนำมาสังเคราะห์กับผลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสังเคราะห์ (Synthetical Andysis)

ระยะที่ 1 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในปีการศึกษา พ.ศ.2562 โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมดีเด่นแห่งปี จำนวนทั้งสิ้น 20 รูป/คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 10 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบแนวสัมภาษณ์ (Interview Guide) มีการสัมภาษณ์จริงตามหลัก สัมภาษณ์ 7

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โดยนัดหมาย สัมภาษณ์ตามวันเวลาและสถานที่การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลเชิงคุณภาพกล่าวคือ วาทกรรม (In Words) สะท้อนข้อเท็จจริง (Facts) ทศนคติความเห็นและความเชื่อในลักษณะต่างๆ อาจเป็นยืนยัน หรือปฏิเสธก็ได้ โดยเน้นเทคนิควิเคราะห์แบบการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และพรรณนาวิธี (Descriptive Analysis)

ระยะที่ 2 การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำแนกประชากรทั้งสิ้น 290 รูป/คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 72 รูป/คน และ ครูผู้สอน จำนวน 72 รูป/คนกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถาม ให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 165 รูป/คน โดยกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (R. V. Krejcie and D.W. Morgan) อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตาม ตำแหน่งหน้าที่, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์การทำงาน แยก เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 115 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร วิทยาลัยตามหลักสัมปัติธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ก่อนการเก็บรวบรวมภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการขอจำเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

2) ผู้วิจัยเดินทางตามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert' Scales) แบ่งเป็น ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิเคราะห์ โดยใช้ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิเคราะห์ โดยใช้ $\bar{x}$, S.D. ระดับความคิดเห็น คำนวณหาค่าเฉลี่ยของตัวเลือกตอบ การแปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน แล้วแปลความหมายที่กำหนด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ และรายด้านวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน (Class interval) 5 ระดับ

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	มีการปฏิบัติในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพเพื่อประมวลผลพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า คุณลักษณะที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ คุณลักษณะตามหลักปทัศลักษณ์ตาของผู้บริหาร รองลงมา คือ คุณลักษณะตามหลักธรรมาภิบาลตาของผู้บริหาร และคุณลักษณะตามหลักอัตตัตถุตาของผู้บริหารพิจารณารายชื่อ พบว่า มีการปฏิบัติระดับมาก คือ สร้างองค์ความรู้แสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อบริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถกำหนดภาพอนาคตของ ตามลำดับ มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ คุณลักษณะตามหลักกาลัญญาตาของผู้บริหาร การบริหาร

2. แนวทางในการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณามีดังนี้

1) คุณลักษณะตามหลักธรรมาภิบาลตาของผู้บริหาร (รู้หน้าที่) การบริหารงาน ด้วยความโปร่งใส ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกๆ เรื่องและให้ความเสมอภาคต่อทุกคน

2) คุณลักษณะตามหลักอัตตัตถุตาของผู้บริหาร (รู้จักผล) ผู้บังคับบัญชา ควรรู้จักจุดด้อย- จุดแข็ง มาวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3) คุณลักษณะตามหลักอัตตัตถุตาของผู้บริหาร (รู้จักตน) การบริหาร อาจจะมีการปรับเชิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาในเรื่องทุกด้านต่างๆ เพื่อจะได้ความรู้นำมาพัฒนาตนเองพร้อมได้แนวคิดใหม่ๆ ต่อไป

4) คุณลักษณะตามหลักมัตตัตถุตาของผู้บริหาร (รู้ประมาณ) การทำงาน ของทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกๆ ด้าน ต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากมี งบประมาณน้อยและมีการทำงานตามแผนโครงการแบบต่อเนื่องให้เหมาะสม

5) คุณลักษณะตามหลักกาลัญญาตาของผู้บริหาร (รู้จักเวลา) รู้จักคุณค่าของ เรื่องเวลาที่ผ่านมามีได้ใช้อย่างคุ้มค่าพร้อมให้มีประโยชน์ถูกตรงกับกาลเทศะเหมาะสม

6) คุณลักษณะตามหลักปรีชาญาณตาของผู้บริหาร (รู้ชุมชน) ความร่วมมือกับ ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นแบบธรรม ภิบาลควบคู่ไปด้วยกัน และ

7) คุณลักษณะตามหลักบุคคลปรัญญาตาของผู้บริหาร (รู้จักบุคคล) มีการจัดพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอยู่ภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสนับสนุนเพิ่มศักยภาพ ทำให้สัมฤทธิ์ผล คือผู้เรียนมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยคุณลักษณะตามหลักสัปปริยธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่า มีจุดเด่น – จุดด้อย ดังนี้

1) คุณลักษณะตามหลักธัมมัญญาตาของผู้บริหาร (รู้หน้าที่) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ สร้างองค์ความรู้แสวงหาความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อบริหารสถานศึกษา และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

2) คุณลักษณะตามหลักอรรถัญญาตาของผู้บริหาร (รู้จักผล) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ สามารถจัดลำดับงานของสำคัญของปัญหาก่อนและหลังได้ดี และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ สามารถปรับแผนการดำเนินงานตามสถานการณ์ต่างๆ ตามความเหมาะสม

3) คุณลักษณะตามหลักอรรถัญญาตาของผู้บริหาร (รู้จักตน) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ มีความรอบรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ๆ และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ ติดต่อประสานงานราชการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

4) คุณลักษณะตามหลักมัตตัญญาตาของผู้บริหาร (รู้ประมาณ) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ ส่งเสริมระบบการควบคุมภายในที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสากล และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ พัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงิน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มความถูกต้องและแม่นยำในการเก็บรักษาเงิน

5) คุณลักษณะตามหลักกาลัญญาตาของผู้บริหาร (รู้จักเวลา) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ ข้อที่มีการปฏิบัติระดับสูงสุด คือ มีการเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอนเพื่อให้ทันสมัยกับการแนะแนวได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนและครูคณาจารย์ และจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-library)

6) คุณลักษณะตามหลักปรัชญาของผู้นบริหาร (รัฐมนชน) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ มีความสามารถในการใช้แรงจูงใจ และมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ สามารถจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

7) คุณลักษณะตามหลักบุคคลปรัญญาของผู้นบริหาร (รัฐจักบุคคล) มีการปฏิบัติระดับมาก คือ ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและมีการปฏิบัติระดับน้อย คือ เป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผนในการบริหารงานได้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้นบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ให้มีการนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในชุมชน / หน่วยงาน / ฝ่าย / แผนก สร้างจิตอาสา ร่วมกัน สร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ให้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

2) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการจัดอบรมที่มุ่งเน้นตัวผู้นบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารดังกล่าว

3) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรจัดทำโครงการ “การจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมผู้นบริหารด้านการบริหารให้กับบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อย่างต่อเนื่อง”

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) จากผลการศึกษาคคุณลักษณะของผู้นบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถเอาแบบคคุณลักษณะตามหลักบุคคลัญญาของผู้นบริหาร มาเป็นต้นแบบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำไปใช้งานได้จริง

2) ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนให้สอดคล้องรับกับแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3) ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้กับสำหรับผู้ที่ป็นระดับต่างๆ อาทิ ระดับผู้บริหารชั้นสูง/ระดับกลาง/ระดับหัวหน้า/หน่วยงาน/ฝ่าย/แผนก/สายงาน เป็นต้น สามารถเรียนรู้แล้วใช้งานได้จริงกับระบบทำงานของท่านให้เหมาะสมได้ ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็น “กาลัญญุตตา” เพื่อค้นหารูปแบบ (Model) ของผู้บริหารโรงเรียน/สถานศึกษาที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรของโรงเรียน/สถานศึกษา

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเน้นการนำหลักพุทธธรรมอื่นๆ เช่น พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 พละ 4 ฆราวาสธรรม 4 เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เชิงวิชาการและการเรียนรู้ องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปได้ว่าเสนอไว้ในรูปภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (ฉบับที่ 2). (2545). (ฉบับที่ 3). (2553). (2556).

กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โดยบริษัทพรทิพการพิมพ์ จำกัด, หน้า 8.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546ข). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ประกอบ กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.

(2014). กลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. *วารสาร Veridian E-Journal*, 7(2), 227-237.

Bass B.M. Bass & Stogdill's. *Handbook of Leadership Theory research and managerial applications* (3rd ed.). New York: The Free Press. Mosley. D.C.

_____. (1996). *Management Concept and Practices*. New York: Harper-Collins.

_____. (1990). Bass B.M. and Avolio B.J. *Improving Organizational Effectiveness through Transformational Leadership*. Thousand Oaks. C.A.: Sage. (1999).

Krejcie & Morgan. บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวิริยาสาสน.

Likert. (1932). *Technique for the Measurement of Attitudes* *Archives of Psychology*. New York: McHraw Hill International Book Company, 55.